

17. ЦДАВО України. – Ф.3, оп.1, спр.256. – С. 30.
18. *Столлицкий А.* Как работает промышленная иммиграция // Экономическая жизнь. – 1922. – 20 октября.
19. ЦДАВО України. – Ф.Р-337, оп.1, т.1, спр.235 –С. 6.
20. Цит. за: Кравчук Петро. Зраджени надії // Літературна Україна. – 1990. – 23 серпня.
21. Українські робітничі вісті. – 1923. – 1 вересня.
22. Ювілейна книга 25-ліття Інституту ім. Петра Могили в Саскатуні – Вінніпег, 1945. – С. 128.
23. Пропам'ятна книга Українського народного дому у Вінніпегу. – Вінніпег, 1949. – С. 317-327.
24. Українські робітничі вісті. – 1924. – 1 квітня
25. Українські робітничі вісті. – 1924. – 24 квітня.
26. Пропам'ятна книга Українського народного дому у Вінніпегу. – Вінніпег, 1949. – С. 713.
27. Українські робітничі вісті. – 1928. – 28 квітня.
28. Кравчук Петро. З рідним народом. – К., 1979. – С. 22.
29. Звіт і резолюції дванадцятого з'їзду Товариства український робітничо-фермерський дім в Канаді. – “Вінніпег”, 1931. – С. 34.
30. *Кравчук П.* З рідним народом. – К., 1979. – С. 31; його ж. На новій землі. – С.291; його ж. Без недомовок. Спогади. – Київ-Торонто, 1995. – С. 26-27; Волинець М. П'ятнадцять років (1918 – 1933) ТУРФДім. – “Вінніпег”, 1933. – С. 162.
31. *Кравчук Петро.* 8 років активної допомоги рідним братам // Українське життя. – 1964. – 26 серпня.
32. Геть окупантів і УВО із Західної України. – “Вінніпег”, 1935. – С. 78, 87-88.
33. *Лазарович П.* Союз українців самостійників і українська визвольна справа // Ювілейний альманах для відмічення 50-ліття праці “Українського голосу”. 1910-1960. – “Вінніпег”, 1960. – С. 93-94.
34. Радянська Україна. – 1987. – 26 грудня.
35. *Лобай Д.* Комуністичний рух серед українців // Пропам'ятна книга Українського народного дому в Вінніпегу. – “Вінніпег”, 1949. – С. 756.
36. *Кравчук П.* Без недомовок. Спогади. – “Київ-Торонто”, 1995. – С. 33.
37. *Кравчук П.* На новій землі. – С. 309-310.
38. Сообщение о митинге канадских граждан за оказание помощи Советскому Союзу в борьбе против фашистской Германии // Международная солидарность трудящихся в борьбе за мир и национальное освобождение против фашистской агрессии за полное уничтожение фашизма в Европе и Азии (1938 – 1945 гг.). – М., 1962. – С. 306.
39. Див.: Кравчук Петро. На новій землі. – С. 309-310.
40. Народи і ухвали другого всекрайового з'їзду Товариства канадських українців – Торонто, 1946 – С. 49; Кравчук. На новій землі. – С. 328; його ж. З рідним народом. – С. 53.
41. Народи і ухвали другого всекрайового з'їзду Товариства українських канадців. – “Торонто”, 1946. – С. 49; Кравчук Петро. – З рідним народом. – С. 53.
42. Українські канадці в історичних зв'язках із землею батьків. К., 1990 – С. 149.
43. Українські канадці в історичних зв'язках із землею батьків. К., 1990 – С. 149.
44. Як відгукнулась українська молодь у Вінніпегу в днях тривоги на заклик Вітчизни // Пропам'ятна книга Українського народного дому у Вінніпегу. – С. 394-395; Кравчук Петро. З рідним народом. – С.50; Марунчак Михайло. Історія українців Канади. Т.2. – “Вінніпег”, 1991. – С. 258; Українські канадці в історичних зв'язках із землею батьків. – С. 149.
45. *Щербинський В.* Виступ на урочистих зборах, присвячених 30-річчю визволення Радянської України від німецько-фашистських загарбників, 18 жовтня 1974 року // Комуніст України. – 1974. – № 11. – С. 17.
46. *Кравчук П.* На новій землі. – С. 334-338; його ж. З рідним народом. – С. 54-55; його ж. Прогресивні українці Канади і Великий Жовтень // Кравчук П., Тарновський М., Толопко Л. Великий Жовтень і українська еміграція – К., 1977. – С. 37; На скрижальях історії. З історії взаємозв'язків урядових структур і громадських кіл України з українсько-канадською громадою в другій половині 1940-1980-ті роки. Книга перша із серії „Україна – Канада: історія та сучасність”. – К., 2003. – С. 150-152.
47. Народи і ухвали третього з'їзду Товариства об'єднаних українських канадців. – С. 51.
48. *Марунчак М.* Історія українців Канади. Т 2. – С. 265-267.

Журба М.

СТРУКТУРА ОРГАНІЗАЦІЙ МІЖНАРОДНОГО ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА

Якими б фарбами не малювали картину сьогодення України, реальністю є те, що ми стверджуємося як держава і формуємося, як громадянське суспільство. Ще одне свідчення тому – багатогранна діяльність

Українського Червоного Хреста, який останнім часом заявив про себе розмаїттям цільових гуманітарних програм.

Український Червоний Хрест відіграє дедалі відчутнішу роль у громадському житті країни, допомагаючи державі вирішувати питання перебудови у соціальній сфері і спрямувати зусилля на досягнення взаємопорозуміння і злагоди. Робота Товариства ведеться у широкому діапазоні – від піклування про хворих, немічних, самотніх, до участі в ліквідації стихійних лих, аварій, катастроф. Немає сумніву в подальшому посиленні гуманістичного спрямування у багатогранній діяльності Товариства, у підвищенні його ролі в збереженні людського життя, здоров'я, підтримці найуразливіших верств наших співвітчизників, поширенні у суспільстві високих благородних ідей. Унікальний за своїм характером червонохресний рух витримав іспит часом і утвердив себе у світі як впливова суспільна сила, що нараховує у своїх лавах мільйони членів. Об'єднані спільними гуманними ідеалами, вони представляють усі раси, релігії та усі соціальні верстви суспільства.

Сучасний період розвитку України характеризується глибокими зрушеннями в економіці, політиці, соціальній сфері, психології людей. У перші роки становлення держави, процес реформ призвів до певних ускладнень в суспільному житті. Причиною цього стало те, що перетворення старої структурної, суспільної системи проходило непослідовно і неорганізовано, саме тому тільки зараз гостро постало питання міжнародних зв'язків нашої держави. Також значно загострилось питання соціального захисту тих категорій населення, як більш чутливі до змін, що відбуваються. А саме: інвалідів, пенсіонерів, сиріт, та немічних. Неможливо обійти питання яке турбує весь світ – розповсюдження хвороб, які згубно впливають на людство: туберкульоз, СНІД, злоякісні пухлини. При вирішенні даної проблеми значну допомогу може надати вивчення досвіду діяльності позадержавних благодійних організацій. Саме у цьому полягає суспільна актуальність вивчення Міжнародного Червоного Хреста.

Попри те, що окремі аспекти діяльності Міжнародного Червоного Хреста висвітлювалися у працях вітчизняних і зарубіжних дослідників, вони фактично не торкалися питань структури цієї громадської організації. У цьому передусім і полягає наукова актуальність дослідження структури Міжнародного Червоного Хреста.

Метою даного дослідження є висвітлення особливостей структури Міжнародного Червоного Хреста. Виходячи з мети, завданнями дослідження є визначення особливостей формування та розвитку структурних підрозділів цього громадського об'єднання, специфіки діяльності кожного з цих підрозділів, розкриття механізму співпраці органів Міжнародного Червоного Хреста з державними установами.

Розглядаючи діяльність Організацій Червоного Хреста не можна не звернути увагу на структуру. Адже, завдяки злагоженій мережі організацій, які діють у відповідних сферах життя, можна говорити про позитивні наслідки роботи. Існуюча в даний момент в Міжнародному червонохресному русі організаційна структура характеризується наявністю ряду органів, які в своїй сукупності складають Міжнародний Червоний Хрест.

Статут Міжнародного Червоного Хреста, прийнятий в Гаазі у 1928 році і змінений на XVIII Міжнародній Конференції Червоного Хреста в липні – серпні 1952 року об'єднує під назвою Міжнародний Червоний Хрест багато численні як міжнародні, так і національні організації. В Міжнародний Червоний Хрест входять: Національні товариства Червоного Хреста і так звані Міжнародний комітет Червоного Хреста. Вищим керівним органом МЧХ є Міжнародна Конференція, між засіданнями якої розглядом принципових питань займається постійна комісія МЧХ.

Не дивлячись на те, що всі органи МЧХ незалежні один від одного, їх діяльність повинна проводитись в чіткій послідовності з Женевськими конвенціями і принципами гуманності.

Турбота про поранених під час війни, допомога людям з фізичними вадами, відвідини військовополонених, надання допомоги жертвам землетрусів, воз'єднання розлучених конфліктами сімей, організація курсів навчання та догляду за новонародженими і немовлятами та особистій гігієні, організація донорства, захист населення на окупованих територіях та інші не названі численні і різноманітні завдання стоять перед Рухом, але мета всієї цієї діяльності одна – допомогти, без будь-якої дискримінації, всім, хто потребує допомоги.

Всі згадані види діяльності сприяють також реалізації основних прав людини: права на життя, на здоров'я, на гідні умови існування, на безпеку. Визнаючи цей факт на декількох Міжнародних конференціях, Червоний Хрест проголосив свою причетність до руху за права людини і запропонував усім своїм підрозділам розширити діяльність у цьому напрямі: боротися проти расизму і расової дискримінації, проти тортур і викрадень, захищати права людини та ін. [7, с. 3].

Сьогодні, більше ніж через сто років після того, як Анрі Дюнан організував врятування поранених на полі бою поблизу Сольферино, Міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця має своїх прихильників і учасників більш, як у 175 країнах світу (члени Федерації) – близько 200 млн. волонтерів і працівників. Національні товариства Червоного Хреста або Червоного Півмісяця є майже в усіх державах.

Червоний Хрест – це міжнародний Рух, який налічує мільйони членів. Об'єднані спільними гуманітарними ідеалами, вони представляють усі раси і релігії, всі соціальні верстви суспільства. І все ж, коли мова заходить про Міжнародний рух Червоного Хреста, виявляється, що в свідомості людей про нього часто немає чіткого уявлення. Насправді ж ці слова визначають сукупність трьох складових частин Руху.

Рух об'єднує три течії в один могутній потік:

1. Міжнародний Комітет Червоного Хреста, сферою діяльності якого є військові конфлікти, виконання Женевських конвенцій, служби розшуку;
2. Міжнародна Федерація товариства Червоного Хреста і Червоного Півмісяця: підтримує контакти з національними товариствами, забезпечує допомогу населенню, що потерпає від нужденності у мирний час (біженці, жертви катастроф), розвиток національних товариств.
3. Національні Товариства: працюють у напрямку допомоги армійським медслужбам, у сфері охорони здоров'я, донорства, допомозі людям похилого віку, інвалідам, рятувальних роботі і допомозі жертвам стихійних лих і техногенних катастроф, допомозі біженцям тощо [8, с. 4-5].

Дуже швидко усім стало зрозумілим, що немає сенсу пристосовувати Статут Руху до національних особливостей кожної країни. І щоб цього не трапилося, на Міжнародних конференціях Червоного Хреста були сформульовані десять умов, необхідних для того, щоб нещодавно створене Національне Товариство могло стати членом Руху. З самого початку припускалось, що Міжнародний Комітет Червоного Хреста (МКЧХ) як незалежна і нейтральна організація буде слідкувати за виконанням цих умов. Пізніше такий обов'язок був закріплений за МКЧХ відповідним положенням Статуту. Якщо всі умови виконані, саме МКЧХ оголошує про призначення нового Національного Товариства і про його прийняття в члени Міжнародного руху Червоного Хреста і Червоного Півмісяця.

Були прийняті відповідні умови: Товариство має бути заснованим на території незалежної держави, яка визнає Женевську конвенцію про полегшення долі поранених і хворих у діючих арміях; Товариство має бути єдиним національним товариством Червоного Хреста або Червоного Півмісяця в цій країні, на чолі його повинен стояти центральний орган з виключним правом представляти це Товариство в усіх інших підвідомчих структурах Руху. Товариство має бути відповідним чином визнаним законним урядом своєї країни на підставі Женевських конвенцій і у рамках свого законодавства як товариство добровільної допомоги, яке сприяє владі в гуманітарній сфері.

Товариство Червоного Хреста України було визнане в 1992 році – Указ Президента України від 28 жовтня 1992 року за № 548/92. товариство має бути автономним, для того, щоб мати можливість завжди діяти згідно з основоположними принципами Руху. Відповідно до Женевських конвенцій Товариство має називатися Товариством Червоного Хреста або Товариством Червоного Півмісяця і використовувати прийнятну емблему [12, с. 20].

У СРСР була Спілка Товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця радянських республік, тому було два знака, що символізували цю організацію [12, с. 21].

Товариство має мати організацію, яка б здійснювала визначені Статутом завдання, у тому числі в мирний час підтримувати стан готовності до виконання завдань, які можуть виникнути у випадку збройного конфлікту. Товариство повинне охоплювати своєю діяльністю всю територію держави, приймати в добровільні члени Товариства і наймати персонал без дискримінації за ознаками раси, статі, соціального походження, релігійних і політичних переконань. Має виконувати положення Статуту, який існує, і підтримувати дружні відносини і співпрацювати з усіма складовими частинами Руху, має поважати основоположні принципи Руху, у своїй діяльності керуватися принципами міжнародного гуманітарного права.

Національні товариства Червоного Хреста або Червоного Півмісяця, насамперед створені для догляду (разом з армійськими санітарними службами) за пораненими і хворими бійцями, у даний час займається різноманітною діяльністю як у мирний, так і у воєнний час. Вони втілюють у собі практичну діяльність, цілі і принципи Міжнародного руху. Згодом діяльність національних товариств змінювалася залежно від ситуації. Допомога армійським санітарним службам під час збройних конфліктів і зараз залишається найважливішою задачею товариств. Однак це лише одна з багатьох сторін їх діяльності, яка давно вийшла за рамки початкового мандата [7, с. 18].

Продовжуючи сприяти владі в певній сфері, національні товариства запропонували свою допомогу і в інших сферах діяльності на благо суспільства. Так, Червоний Хрест відіграв значну роль у будівництві лікарень, підготовці медичного персоналу, освіті деяких категорій населення в таких сферах, як догляд за новонародженими і профілактика інфекційних захворювань. Окрім того, національним товариствам належить ініціатива в організації допомоги особам похилого віку та інвалідам, у створенні служб швидкої допомоги, проведенні рятувальних операцій на дорогах, у горах і на морі. Щире бажання прийти на допомогу іншим примушує мільйони добровольців виконувати все це. Як і на самому початку свого існування, товариства прагнуть залучати до своїх лав молодь, яка, беручи активну участь в їх роботі, складає майбутнє Червоного Хреста.

Важливими напрямками діяльності національних товариств є також надання допомоги жертвам стихійних лих і техногенних катастроф, здійснення програм збору і переливання крові. У деяких країнах місцева влада повністю доручила цю справу Червоному Хресту. Майже повсюди він відіграє першорядну роль у залученні добровільних донорів.

Після Другої світової війни національні товариства розширили поле своєї діяльності як у країнах, де спостерігається зростання наркоманії, безробіття і злочинності, так і у країнах, які переживають важкі економічні і демографічні кризи. Боротьба з дитячою захворюваністю, робота з освіти населення в напрямі

санітарії і гігієни, проведення масових щеплень, боротьба з наслідками наступу пустелі, очищення води, підготовка кадрів та ін. Всі ці види діяльності спрямовані на задоволення нагальних потреб у сфері поліпшення здоров'я і підвищення добробуту населення [11, с. 22]. І, нарешті, величезна кількість біженців у різних країнах зажадала від гуманітарних організацій мобілізувати всі наявні сили. Не стояли осторонь цієї задачі і Національні Товариства.

Федерація являє собою міжнародну гуманітарну організацію з унікальною структурою, яка охоплює весь світ.

В Україні працює офіс Федерації з 1997 року. Федерація надавала і продовжує надавати допомогу у виконанні таких програм:

- програма "Чорнобиль";
- вакцинація проти дифтерії;
- допомога під час стихійних лих (Волинська, Львівська, Івано-Франківська, Закарпатська та ін. області);
- семінари з фіндрейзингу (збору коштів);
- Фінським Червоним Хрестом придбано понад 4000 скарбничок;
- підготовка інспекторів для навчання населення надавати першу медичну допомогу (поставлені манекени, аптечки);
- робота щодо зимового заклику (допомога тим, хто найбільш її потребує, – продукти харчування, одяг);
- програма надання допомоги біженцям;
- разом з Голландським ЧХ – гаряче харчування; та ін. [13, с. 12]

Під час Першої світової війни багато національних товариств значно розширили свою діяльність, оскільки в цьому виникла потреба. Але мир, що відновився після цього, нажаль, не поклав край людським стражданям. Хаос панував у деяких регіонах Європи, розповсюджувалися епідемії різних захворювань, спостерігалось масове пересування населення, величезною була кількість біженців і осіб без громадянства.

Добре організовані національні товариства, які навчилися злагоджено діяти під час війни, продовжували свою роботу, даючи широкомасштабну допомогу переміщеним особам і тим, хто голодував, особливо в країнах Східної Європи. Тоді не в усіх країнах були міністерства охорони здоров'я, а організацій, що здатні координувати рятувальні операції необхідного масштабу, не існувало взагалі [3, с. 8].

Поштовхом до подальшого розвитку Руху Червоного Хреста стало створення Ліги націй. У 1919 році Генрі П. Дейвісон, один із керівників американського Національного Товариства, скликав міжнародну медичну конференцію і виступив на ній з пропозицією "об'єднати Товариства Червоного Хреста в організацію типу Ліги націй, яка могла б постійно вести роботу з вдосконалення охорони здоров'я, профілактики захворювань, полегшення страждань людей у всьому світі". Так виникла Міжнародна Федерація товариств Червоного Хреста і Червоного Півмісяця (до 1991 року – Ліга товариств Червоного Хреста). Спочатку її штаб-квартира розташовувалась у Парижі, а з 1939 року вона постійно знаходиться в Женеві [7, с. 21].

Роль Федерації – завжди і всіма засобами, що є в її розпорядженні, підтримувати і стимулювати товариства в їх гуманітарній діяльності з метою поліпшення положення найбільш уразливих груп населення. Окрім того, роль Федерації полягає в тому, щоб сприяти розвитку національних товариств, координувати їх дії з рятування жертв стихійних лих і техногенних катастроф, надання допомоги біженцям, а також у разі критичного стану в галузі охорони здоров'я. Федерація виступає як офіційний представник національних товариств – її членів на міжнародній арені.

Фінансується Федерація за рахунок щорічних внесків товариств-членів і добровільних пожертв на виконання окремих програм допомоги і розвитку. Річний бюджет Федерації становить близько 24 млрд. дол. США [1, с. 19].

Національним Товариствам країн, що розвиваються, часто зовсім молодим, Федерація надає значну допомогу, посилаючи консультантів, інструкторів, експертів, постачаючи їм обладнання, а іноді надає і субсидії.¹¹ Така ж допомога надається і товариствам, які перебувають у стадії становлення. Більш наочною і добре відомою стороною діяльності Федерації є організація рятувальних заходів під час стихійних лих, катастроф, епідемій (Таджикистан, Афганістан, Україна – повені; Донецька область – катастрофи на шахтах). Немає практично регіонів на земній кулі, де б не працювала Федерація. Статистика свідчить, що в світі в середньому кожного тижня трапляється яка-небудь серйозна катастрофа, а кожні три тижні – лихо, подолати яке країна, де воно сталося, не в змозі. Кожного року стихійні лиха приносять смерть 150 тис. осіб і порушують життя ще 129 млн. У найближче десятиріччя щорічно, 220 млн. осіб можуть систематично відчувати на собі наслідки стихійних катастроф. У подібних випадках починає діяти Федерація, координуючи на міжнародному рівні термінові заходи, які вживає національне товариство. Окрім того, Федерації належить дуже важлива роль у розробці різних програм готовності на випадок стихійних лих у зонах підвищеного ризику (будівництво сховищ, встановлення систем оповіщення і т. д.), а також в організації мережі міжнародних складів, що дозволяють у потрібний момент надати необхідну допомогу у найкоротший термін.

Одним з обов'язків Федерації є надання допомоги біженцям поза зоною збройних конфліктів, переміщеним особам. Близько 60% її роботи присвячені наданню допомоги людям, які опинилися далеко від

дому. Тут доводиться проводити термінові рятувальні операції спільно з Управлінням Верховного Комісара ООН у справах біженців. На сьогодні у світі налічується близько 37 млн. біженців і вимушених переселенців.

Найвищим керівним органом Федерації є Генеральна асамблея, яка збирається один раз на два роки. Кожне національне товариство має в Генеральній асамблеї один голос. Генеральна асамблея обирає Президента з мандатом на чотири роки, віце-президентів, а також 16 національних товариств як членів Виконавчої ради, яка працює у перервах між зборами Асамблеї для прийняття рішень. Є 5 постійних комісій [1, с. 22].

Товариство Червоного Хреста України було обрано членом Виконавчої ради Міжнародної Федерації на XI сесії Генеральної Асамблеї, яка проходила у м. Севілья 20-30 листопада 1997 року. У даний час вперше за 80-річну історію Федерації на високу посаду Президента була обрана жінка – доктор Астрід Хейберг з Норвегії. Генеральний секретар – Дідуе Шарпитель.

Постійний секретаріат Федерації складається приблизно з 250 співробітників, які працюють в Женеві, а також 1400 штатних представників на місцях. Служби секретаріату підпорядковані Генеральному секретарю, якого призначає Генеральна асамблея.

Секретаріат Федерації виконує роль координатора і каталізатора діяльності національних товариств. Тут працюють з новими ідеями, накопиченим досвідом, над завданнями, з якими доведеться працювати товариствам. Є різноманітні, як тимчасові, так і постійні служби, які організують проведення рятувальних операцій, роботу в галузі соціальної медицини і переливання крові, догляд за хворими, боротьбу зі СНІДом, піклуються про біженців, працюють з молоддю [12, с. 26].

Міжнародний Комітет Червоного Хреста – недержавна гуманітарна нейтральна установа. Він діє як нейтральний посередник під час збройних конфліктів, звертаючи особливу увагу на терміновість дій. МКЧХ є засновником Руху.

Відповідно до положень міжнародного гуманітарного права, ініціатором якого він є, функції МКЧХ такі: захист і допомога жертвам збройних конфліктів – військовополоненим, інтернованим і особам, що опинилися на окупованій території. Діє він на підставі мандата і права ініціативи, що визначене Женевськими конвенціями і визнане державами. Комітет може також запропонувати свої послуги в ситуаціях, що не передбачені Женевськими конвенціями 1949 року і додатковими протоколами, наприклад, в умовах хвилювань і безладдя, або напруженої ситуації в певній країні; центральна агенція розшуку; поширення міжнародного гуманітарного права [6, с. 97].

МКЧХ стежить за дотриманням основоположних принципів Руху, він є їх охоронцем. Він є радником Генерального секретаря ООН у питаннях міжнародного гуманітарного права.

Київська делегація МКЧХ працює з весни 1996 року. Основні напрями діяльності в Україні – поширення і імплементація ідей руху, співробітництво з Національним товариством, надання технічної допомоги тощо.

Бюджет Комітету поповнюється за рахунок добровільних субсидій держав, що підписали Женевські конвенції і Додаткові протоколи, внесків НТЧХ і ЧП, а також приватних пожертв, різних дарів, фондів і коштів, одержаних за заповідями. Щорічний бюджет МКЧХ становить приблизно від 600 до 800 млн. швейцарських франків. Основними спонсорами Комітету є Велика Британія, Швейцарія, США, Європейський Союз.

МКЧХ у своїй роботі співробітничав з найрізноманітнішими організаціями, аби лише це не суперечило принципам. Як правило, країна, що перебуває у стані війни, може подбати про своїх громадян, які постраждали під час воєнних дій і знаходяться на своїй території. Але стає практично неможливим надати допомогу особам, які опинилися за лінією фронту і потрапили до рук супротивника. Це – поранені на території ворога, військовополонені, а також деякі категорії цивільного населення. До цих людей приходять на допомогу Міжнародний Комітет Червоного Хреста. У всіх жертв збройних конфліктів є спільні проблеми: вони знаходяться в руках ворога і, оскільки посольство або консульство їх країни закриті, їм ніхто не може забезпечити захист: у них немає можливості налагодити зв'язок із своєю батьківщиною і своїми близькими, часто немає засобів для існування.

Щоб МКЧХ міг надати допомогу таким особам, були потрібні певні правові норми, які б відображали права посередника і жертв. І вся робота в цій сфері проходить відповідно умов, що передбачені Женевськими конвенціями і Додатковими протоколами, тобто відповідно до міжнародного гуманітарного права. Під час відвідин нейтральні представники МКЧХ інспектують тільки матеріальні і психологічні умови ув'язнення і не торкаються його причин. Матеріальна допомога надається як ув'язненим, так і їх сім'ям, якщо вони її потребують. Звіти, які МКЧХ складає після відвідання місць ув'язнення, носять конфіденційний характер і надаються тільки владі, яка несе відповідальність за місце ув'язнення. У випадку відвідання військовополонених звіти передаються також державі, громадянином якої є військовополонений (без свідків).

Сучасні конфлікти, де використовуються все більш руйнівні методи ведення війни і все більш витончені види зброї, тепер значною мірою зачіпають цивільне населення. Тому МКЧХ розробляє широкомасштабні програми допомоги мирному населенню, які надають можливість вижити жертвам конфліктів і відвертають репресії. Вишукуються способи одержання продуктів харчування, ліків, медичного обладнання, вирішуються питання транспортування; підтримується зв'язок з урядами, національними товариствами, різними спеціалізованими агенціями ООН і ЄС. Комітет керує і контролює розподіл запасів.

Вже понад 20 років МКЧХ розробляє і здійснює програми хірургічної допомоги жертвам, програми реабілітації [6, с. 102].

Після Першої світової війни МКЧХ спрямовує свою діяльність і у сферу таких конфліктів, як громадянські війни і внутрішні безлади. Абсолютна нейтральність Комітету, його витриманість в оцінках і висловлюваннях надали йому можливість виконувати свою місію під час більшості внутрішніх конфліктів, число яких так зросло у XX сторіччі.

Ще один вид діяльності МКЧХ – це відвідання осіб, заарештованих і ув'язнених з політичних мотивів, хоча це не передбачено положеннями міжнародного гуманітарного права.

З часу Другої світової війни представники МКЧХ відвідали більш як півмільйона ув'язнених майже у ста країнах.

Отже, перший вид діяльності Комітету – полегшення долі жертв збройних конфліктів, серед яких:

- міжнародні збройні конфлікти – якщо дві держави або більше воюють між собою (тут існують найчіткіші положення);
- внутрішні збройні конфлікти;
- внутрішні безлади (у даному випадку повинне використовуватися внутрішнє законодавство, але МКЧХ може проявляти ініціативу).

Центральна агенція з розшуку виконує такі функції:

- передача листів через лінію фронту;
- розшук тих, хто загубився під час війни;
- возз'єднання сімей, де це можливо.

Основні завдання Агенції полягають у тому, щоб встановлювати, реєструвати і передавати у сім'ї розшукуваних відомості, необхідні для встановлення особи, яка пропала, налагоджувати листування між розлученими членами сімей, розшукувати тих, хто пропав без вісті, або тих, про яких близькі не мають ніяких відомостей, і, нарешті, видавати різні документи (свідчення про смерть або перебування в полоні тощо).

До виникнення Червоного Хреста і підписання Женевських конвенцій людина, яка потрапила до рук ворога, не мала практично ніякої можливості налагодити зв'язок із зовнішнім світом. Але наприкінці XIX сторіччя ситуація почала змінюватися і почала поступово створюватися Центральна агенція з розшуку МКЧХ.

За своє понад сторічне існування ЦАР провела величезну роботу. Техніка розшуку, звичайно, удосконалювалась, але основні принципи роботи залишилися ті ж самі: терплячість, настійливість, гранична ретельність. У архівах ЦАР зберігається понад 60 мільйонів персональних карток.

Діяльність ЦАР розгортається як у Женеві, так і на місцях, у тісній взаємодії з національними товариствами ЧХ і ЧП, багато з яких мають свої власні служби розшуку.

До середини XIX сторіччя угоди, які стосувалися захисту жертв збройних конфліктів, не носили постійного характеру і передбачали лише участь сторін, що домовляються, на засадах суворого дотримання взаємності. Ці угоди діяли лише на час конфлікту. Через недостатність відповідної юридичної бази, жертви воєнного конфлікту залишались, таким чином, без належного захисту.

Виникнення міжнародного гуманітарного права, тісно пов'язаного із створенням Червоного Хреста, змінило цю ситуацію. Заслуга засновників МКЧХ полягає саме у тому, що зрозуміли необхідність наявності єдиного, постійного інструмента міжнародного права, яке відоме державам, підтримується і дотримується ними. Виходячи з цього, вони запропонували представникам 16 держав, які зібралися в 1864 році в Женеві, текст, який став потім першою Женевською конвенцією. Після цього МКЧХ постійно доповнював цей перший правовий акт іншими конвенціями, які приймалися державами при постійному збільшенні числа тих, що підписали. У теперішній час діючими є 4 Женевських конвенцій від 1949 року і 2 Додаткові протоколи до них від 1977 року.

МКЧХ неодноразово згадується у всіх чотирьох конвенціях. Комітету надаються численні права, на підставі яких він розгортає свої дії.

МКЧХ може проявляти будь-яку гуманітарну ініціативу, яка відповідає його ролі як виключно нейтрального і незалежного закладу і посередника. МКЧХ постійно працює над удосконаленням міжнародного гуманітарного права, над роз'ясненням і поширенням текстів Женевських конвенцій. Він здійснює всі обов'язки, що покладені на нього цими конвенціями, слідує за їх втіленням у життя і готує їх можливий подальший розвиток. Він стежить за дотриманням основоположних принципів, а також приймає рішення про визнання нещодавно створених національних товариств, які з цього моменту офіційно стають учасниками Руху [9, с. 56].

Верховним органом МКЧХ є Комітет, який складається максимум із 25 чоловік, які обираються тільки з числа громадян Швейцарії. Із їх числа обирається Президент терміном на 4 роки і у подальшому може переобиратися. (Зараз Президент МКЧХ – Якоб Келінбергер.) Десять разів на рік збирається Асамблея для визначення спільного напрямку і принципів діяльності. По всьому світі налічується більше 62 делегацій МКЧХ регіональних і оперативних), в яких працюють близько 1500 делегатів і 6000 осіб місцевого персоналу.

За час свого існування Рух набув широкого розмаху, що і зумовило необхідність створення органів, координуючих його діяльність, а також створення правової і юридичної бази. А для того, щоб усі органи

ефективно функціонували, їх структуру і правові норми необхідно час від часу передивлятися і приводити у відповідність із зміненими умовами у світі. А після створення у 1919 році Федерації постало питання про розподіл функцій між різними органами Руху [9, с. 56].

Женевські конвенції ратифіковані 188 державами світу. Членами ООН є також 188 держав. На обговореннях присутні наглядачі від урядових, неурядових і регіональних організацій. Міжнародна конференція є найвищим органом Міжнародного руху і визначає основні напрями розвитку міжнародного гуманітарного права і доктрини, а також основні напрями діяльності Руху і зміни в його організації.

Рада делегатів являє собою у деякому роді асамблею "сім'ї Червоного Хреста", оскільки його членами є представники СЧХ, Федерації і усіх визнаних Національних товариств. Якщо виникає необхідність, Рада делегатів, яка збирається кожні два роки, виносить свої судження з того чи іншого пункту основних напрямів політики або з інших питань, які торкаються спільних для всіх трьох напрямків Руху інтересів. Під час підготовки чергової Міжнародної конференції Рада делегатів виробляє попередній порядок денний і визначає процедуру проведення засідань [10, с. 21].

Постійна комісія складається з дев'яти членів: два представника МКЧХ, два – Федерації і п'ятеро інших обираються персонально Міжнародною конференцією, їх мандат діє до наступної Міжнародної конференції. Постійна комісія обирає свого голову і засідає кожних півроку.

Основні її завдання полягають у підготовці міжнародних конференцій Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, координації дій складових частин Руху і у розгляді питань, що стосуються Руху. Також постійна комісія займається присудженням нагород (медаль Анрі Дюнан), до яких представляються особи, які продемонстрували виняткову мужність, безмежну відданість справі.

З метою координації дій між усіма структурними підрозділами руху, роль і повноваження яких різні, але тісно взаємопов'язані між собою і доповнюють одне одного, а також взаємозбагачувати співробітництво, що виявляється у чіткому розподілі обов'язків, у грудні 1997 року було укладено угоду (Севільську) про співробітництво. Це – угода про співробітництво, а не просто про розподіл праці. Вона являє собою дещо більше, ніж документ про оперативне керівництво або про взаєморозуміння. Доречно було б згадати про організаційну будову Червоного Хреста УРСР. Ґрунтуючись на членстві широких громадських кіл Українська організація об'єднує їх в осередки та комітети. Так само будуються і ці органи Червоного Хреста. Ці всі комітети, які обираються на загальних зборах і конференціях кожного року, за вироблених раніше у червонохресних органах директивами і планами приїздять до своїх районних центрів, і там обирають вищі районні комітети, а разом і представників від районів до Всеукраїнського з'їзду Червоного Хреста, що за Статутом відбувається один раз на два роки. На цьому з'їзді обирається Центральний комітет Червоного Хреста України, що працює на благо своєї організації, як найвищий орган її між з'їздами [4, с. 30].

Отже, структура Міжнародного Червоного Хреста забезпечує вирішення важливих питань для суспільства. Можна сказати, що на цій структурі позначилися історичні зміни в суспільстві, наприклад, за часів Радянського Союзу, але в принципі, перш за все організаційна діяльність була спрямована на захист людей, а не на владу в державі. Завдяки злагодженій сітці організацій, які діють у відповідних сферах життя, можна говорити про позитивні наслідки роботи. Існуюча в даний момент в Міжнародному червонохресному русі організаційна структура характеризується наявністю ряду органів, які в своїй сукупності складають Міжнародний Червоний Хрест, куди входять: національні товариства Червоного Хреста і Червоного Півмісяця, Ліга Націй Червоного Хреста і так званий Міжнародний комітет Червоного Хреста. Вищим керівним органом МЧХ є Міжнародна Конференція, між засіданнями якої розглядом принципів питань займається постійна комісія МЧХ. Отже, Федерація, Ліга Націй, Комітети Червоного Хреста – це невід'ємні складові без яких діяльність такої організації просто неможлива.

ВИКОРИСТАНА ЛІТЕРАТУРА:

1. Барсуков Н. Красный Крест и Красный Полумесяц. – Москва, 1955.
2. Блищенко И., Сторатин И. Что такое Красный Крест? / Исполком Союза обществ Красного Креста и Красного Полумесяца. – М., 1986.
3. Захаренко К. 1927. – О Красном Кресте. "Пер с укр". – Харьков, 1927.
4. Захаренко К. Про Червоний Хрест. Вид. 3. – Харків, 1931.
5. Международная Федерация обществ Красного Креста и Красного Полумесяца. – Женева, 1997.
6. Международный комитет Красного Креста. – "ММКК", 1996.
7. Миловиднов В. Международная деятельность Советского Красного Креста. – М., 1954.
8. Милоков В., Черкасская Л. Международная деятельность Советского Красного Креста. – М., 1988.
9. Николаев О. Н. Женевская конференция 1949 о защите жертв войны. – М., 1955.
10. О Красном Кресте. – К., 1970.
11. Спассокулатский В. Международный Красный Крест. – М., 1964.
12. Цимбалюк М. Поширення знань про міжнародний рух Червоного Хреста і Червоного Півмісяця. – К., 2000.
13. Черкасская Л. Международная деятельность Советского Красного Креста. – М., 1983.